

บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดเชียงราย

นางสาวณัฐฉิณี ประเทืองยุคนัด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN ๙๙4-582-890-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019567 .I 15647067

TEACHER-LIBRAIAN'S ROLE
IN DEVELOPING CHIANG RAI PRIMARY SCHOOL LIBRARIES

Miss Nattinee Prathuangyukun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University
1993
ISBN 974-582-890-4

พิมพ์จัดฉบับที่จัดย่อวิชานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงเล่มเดียว

ัญญัติ ประเทืองยุคันต์ : บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด เชียงราย (TEACHER LIBRARIAN'S ROLE IN DEVELOPING CHIANG RAI PRIMARY SCHOOL LIBRARIES) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ, 197 หน้า ISBN 974-582-890-4

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด เชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ ได้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ จากโรงเรียนประถมศึกษา 91 แห่ง จำนวน 273 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากโรงเรียน 79 แห่ง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 86.81

ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความเห็นตรงกันว่าจากงานทั้งหมด 8 ด้าน ครูบรรณารักษ์มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในงาน 6 ด้าน ระดับปานกลาง และงาน 2 ด้าน ในระดับน้อย ผลการวิจัยจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า "ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ แตกต่างจากความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์"

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานทุกด้านในระดับมากตรงกัน และยังมีความเห็นตรงกันว่า บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด เป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานอีกข้อหนึ่งที่กำหนดไว้

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C110316 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
 KEY WORD: TEACHER-LIBRARIAN/CHIANG RAI/PRIMARY SCHOOL LIBRARIES

NATTINEE PRATHUANGYUKUN : TEACHER-LIBRARIAN'S ROLE IN DEVELOPING
 CHIANG RAI PRIMARY SCHOOL LIBRARIES. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF.
 PRAYONGSRI PATTANAKITCHAMROON. 197 pp. ISBN 974-582-890-4

The main purpose of this research is to study and compare opinions of the administrators, teachers and teacher-librarians on the actual and expected role of teacher-librarians in developing Chiang Rai primary school libraries. The research results will be a guide for those teacher-librarians wanting to improve and develop primary school libraries. The research was conducted by distributing questionnaires to 273 the administrators, teachers and teacher-librarians from 91 primary schools, of which 237 questionnaires from 79 primary schools which amount to 86.81 percent, were returned.

The research results are as follow; most of the administrators, teachers and teacher-librarians agreed that the teacher-librarian's actual role in developing Chiang Rai primary school libraries is mostly at the moderate level which includes 6 tasks from all 8 tasks, whereas the remaining 2 tasks are low level. So the research result invalidates the hypothesis that "The administrators and teachers' opinions of the teacher-librarian's actual role in developing primary school libraries are different from the teacher-librarians' opinion."

On top of this, the research result shows that the administrators, teachers and teacher-librarians expected the teacher-librarians to perform the role in all tasks at the high level and agreed that the library's administrative aspect is the most important role of teacher-librarians in developing the primary school libraries. This research result is consistent with the other hypothesis.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์.....
 สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
 ปีการศึกษา..... 2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ วัฒนกิจจารุญ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น้อยกิจ รองศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช และอาจารย์อรุณี สุกสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง และเป็นกรรมการสอบครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความกรุณาของอาจารย์ใหญ่จำเริญ และคุณเสงี่ยม สิทธิยศ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาตลอด และขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบ้านครึ่ง และเพื่อนร่วมรุ่น C1 ทุกคน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมาจากแม่ พี่ น้อง หลาน และมิตรแท้ที่แสนดี คือ คุณรินรัตน์ นฤภัยพิทักษ์ และคุณฉลิลิกา กันชัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอนมราลึงถึงพระคุณของครู-อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท ความรู้ให้ แก่ผู้วิจัย จนทำให้มีวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นมา

ความดีของงานวิจัยนี้ขออุทิศแด่ "พ่อ" ผู้ล่วงลับ ด้วยความเคารพรัก และระลึกถึง อย่างที่สุด

ณัฐฉิณี ประเทืองยุคนันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานในการวิจัย	5
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
2 บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	10
โรงเรียนประถมศึกษา กับห้องสมุดในโรงเรียน	10
บทบาทของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	12
ความหมายของบทบาท	12
บทบาทด้านต่าง ๆ ของครูบรรณารักษ์	14
บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด	14
บทบาทด้านการศึกษา	16
บทบาทด้านการสอน	17
บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด	18
บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม	19
บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทางด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม	21
บทบาทางด้านกาให้บริการชุมชน	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
งานวิจัยของต่างประเทศ	24
งานวิจัยของไทย	26
โครงการจัดมหนังสือและหรือห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	31
สภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย	34
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	138
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	139
ข้อเสนอแนะ	159
บรรณานุกรม	163
ภาคผนวก	169
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	
จังหวัดเชียงราย	169
ภาคผนวก ข รายนามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร	173
ภาคผนวก ค แบบสอบถามวิทยานิพนธ์ เรื่องบทบาทของครูบรรณารักษ์	
ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย	178
ประวัติผู้เขียน	197

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1- 4	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย	36-39
5-12	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	47-55
13-20	ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการปฏิบัติงานแต่ละด้านของครูบรรณารักษ์	58-84
21	สรุปเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการปฏิบัติงานทุกด้านของครูบรรณารักษ์	86
22	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในงานทุกด้านของครูบรรณารักษ์	88
23-30	ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานแต่ละด้านของครูบรรณารักษ์	91-108
31	สรุปเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานทุกด้านของครูบรรณารักษ์	110
32	การเปรียบเทียบตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง ในงานทุกด้านของครูบรรณารักษ์	112
33	เปรียบเทียบบทบาทที่ครูบรรณารักษ์จริง และบทบาทที่คาดหวัง ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์	115
34-36	เปรียบเทียบบทบาทที่ครูบรรณารักษ์จริง และบทบาทที่คาดหวัง ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์	117-121
37-41	ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ต่อปัญหาแต่ละด้านในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	124-132
42	สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ต่อปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	134